

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BÜRO YÖNETİMİ ANA BİLİMDALI

SINAV YOLUYLA ÖĞRENME YÖNTEMİNİN AKADEMİK BAŞARI
TUTUM VE KALICILIĞA ETKİSİ: SAĞLIK HİZMETLERİNDE
İLETİŞİM DERSİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Sibel ALTUN SERDAROĞLU

MAYIS – 2013

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BÜRO YÖNETİMİ ANA BİLİMDALI

SINAV YOLUYLA ÖĞRENME YÖNTEMİNİN AKADEMİK BAŞARI
TUTUM VE KALICILIĞA ETKİSİ: SAĞLIK HİZMETLERİNDE
İLETİŞİM DERSİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

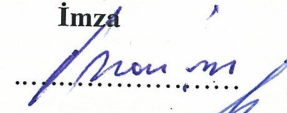
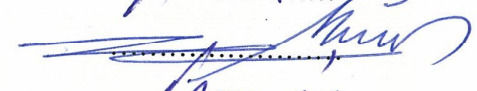

Sibel ALTUN SERDAROĞLU

Yrd. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ

MAYIS – 2013

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Sibel ALTUN SERDAROĞLU'nun "Sınav Yoluyla Öğrenme Yönteminin Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi: Sağlık Hizmetlerinde İletişim Dersi Örneği" başlıklı tezi 28/05/2013 tarihinde, jürimiz tarafından Büro Yönetimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Başkan	: Prof. Dr. Burhan ÇİL	
Üye (Tez Danışmanı)	: Yrd. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ	
Üye	: Prof. Dr. Burhan ÇİL	
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Banu YÜCEL TOY	

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	<i>i</i>
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
1. GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Amaç	3
Önem	4
Varsayımlar	5
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
Öğrenme Öğretme.....	7
Öğrenme, Öğretme Stratejileri	7
Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi	8
Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi.....	8
Araştırma Yoluyla Öğrenme Stratejisi.....	8
Öğretim Yöntemleri.....	8
İlgili Araştırmalar	12

3. YÖNTEM.....	14
Araştırma Modeli.....	14
Çalışma Grubu.....	14
İşlem.....	15
Veri Toplama Araçları	17
Akademik Başarı Testi.....	17
Tutum Ölçeği.....	20
Verilerin Analizi	21
4. BULGULAR VE YORUMLAR	22
5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	33
Sonuç ve Tartışma	33
Öneriler	36
KAYNAKÇA	37
EKLER.....	40

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı, sınav yoluyla öğrenme yönteminin öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve sınav yoluyla öğrenme yöntemine karşı tutum düzeylerine etkisini incelemektir.

Bu araştırmanın gerçekleşmesi için gerekli olan uygulamaları gerçekleştirmeme olanak sağlayan Çankırı/ Eldivan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi ve Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesi idarecilerine, öğretmenlerine ve çalışmada içtenlikle yanımda olan öğrencilerime çok teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca kıymetli bilgilerinden yararlandığım sevgili hocam ve danışmanım Yrd.Doç.Dr. Eriman TOPBAŞ'a sonsuz teşekkürler.

Tez hazırlama süresi boyunca bana sabırla katlanan ve yardım eden değerli eşim Fatih SERDAROĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Son olarak bana sürekli sabır gösterip bugünlere gelmemi sağlayan, yaptığım çalışmalarda daima destek olan canım anneme, canım babama ve kardeşlerime sonsuz teşekkürler ve sevgilerimi sunuyorum.

Sibel ALTUN SERDAROĞLU

ÖZET

SINAV YOLUYLA ÖĞRENME YÖNTEMİNİN AKADEMİK BAŞARI TUTUM VE KALICILIĞA ETKİSİ: SAĞLIK HİZMETLERİNDE İLETİŞİM DERSİ ÖRNEĞİ

ALTUN SERDAROĞLU, Sibel
Yüksek Lisans, Büro Yönetimi Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Eriman TOPBAŞ
Mayıs-2013, 49 sayfa

Bu araştırmanın amacı, “Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi”nin öğrencilerin akademik başarılarına, derse karşı olan tutumlarına ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılık düzeylerine etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, “Sınav yoluyla öğrenme yöntemi akademik başarı, derse karşı tutum ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığı üzerinde etkili midir?” sorusu geliştirilmiştir.

Araştırma ortaöğretim dokuzuncu sınıfa devam eden kırk öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Uygulama sekiz hafta sürmüştür. Araştırmanın verileri başarı testi ($\alpha=.95$) ve tutum ölçeği ($\alpha=.88$) ile toplanmıştır. Verilerin analizinde “Man Whitney U-testi” ve “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Sınav Yoluyla Öğrenme Yönteminin öğrencilerin akademik başarıları, derse karşı olan tutumları ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılık düzeyleri üzerinde etkili olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınav yoluyla öğrenme, öğrenme, akademik başarı, tutum, kalıcılık.

ABSTRACT

THE EFFECT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT, ATTITUDE AND PERSISTENCE OF LEARNING THROUGH EXAMINATION METHOD: THE EXAMPLE OF COMMUNICATION IN HEALTH SERVICES LESSON

ALTUN SERDAROĞLU, Sibel
Ms Thesis, Department of Office Management Education
Supervisor: Assist. Prof. Dr. Eriman TOPBAŞ
May-2013, 49 pages

The purpose of this research is to determine how the learning through exam method affect academic achievement the of students, their attitude towards the lessons, the level of their knowledge acquisition. The question “Is the learning through exam method effective on the students academic determine how the learning through exam method affect academic achievement the of students, their attitude towards the lessons, the level of their knowledge acquisition. achievement, attitude towards lessons and their knowledge acquisition.

The research has been done with the participant of 40 students from 9 th class of secondary school. In this research, pretest/pasttest control-group experimental design has been used. This practice has lasted for 8 weeks.

The results of this study has been added with success test (0,95) and attitude sculp (0,88) In the analysis of the results, Man-whitney U test and Wilcoxon marked test has been used.

According to the results of the research, it has been observed that learning through exam method is effective on students academic success, their attitude towards the lessons and their knowledge permanence.

Key Words: Learning by exams, learning, academic success, attitude, permanence

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: <i>Deney ve Kontrol Grubunda Araştırmaya Katılan Öğrenci Dağılımı</i>	15
Tablo 2: <i>Başarı Testi Madde Analizi Sonuçları</i>	19
Tablo 3: <i>Başarı Testinin Test Analizi Sonuçları</i>	20
Tablo 4: <i>Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntestden Aldıkları Puanlara Ait “Man Whitney U-testi” Sonuçları</i>	22
Tablo 5: <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” Sonuçları</i>	23
Tablo 6: <i>Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” Sonuçları</i>	24
Tablo 7: <i>Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontestden Aldıkları Puanlara Ait “Man Whitney U-testi” Sonuçları</i>	25
Tablo 8: <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” Sonuçları</i>	26
Tablo 9: <i>Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” Sonuçları</i>	26
Tablo 10: <i>Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Testinden Aldıkları Puanlara Ait “Man Whitney U-testi” Sonuçları</i>	27
Tablo 11: <i>Analiz Sonuçlarının Betimsel İstatistik Verileri</i>	28
Tablo 12: <i>Tutum Ölçeği Analiz Sonuçları</i>	29

KISALTMALAR LİSTESİ

SYÖY: Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, değişkenleri ve araştırma içinde geçen ve araştırma için temel oluşturabilecek kavramlara ilişkin tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, bir davranış değiştirme sürecidir. Bu süreç içerisinde, davranışlarda istenilen yönde ve kalıcı değişimler, bireyin kendi yaşantısı yoluyla sağlanabilir. Bu nedenle eğitim "bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen değişime meydana getirme süreci" (Ertürk, 1992: 12) olarak tanımlanmaktadır. İstenilen yönde davranışlar, ilköğretimden itibaren çoğunlukla okullarda kazandırılabilir. Okulların işlevlerinden bir tanesi öğrencilerde olması gereken davranış değişikliklerini özellikle planlı ve kasıtlı olarak yerine getirmektir. Okul içindeki öğrenme-öğretme faaliyetleri tesadüflere bırakılamaz (Yıldırım, Sinan, Güngör, 2006: 210). Okullardaki bu sistematik eğitime öğretim denir.

Açıkgöz öğretimi şu şekilde tanımlamıştır: "Öğrenci gelişimini amaçlayan ve öğrenmenin başlatılması, sürdürülmesi ve gerçekleştirilmesi için düzenlenen planlı etkinliklerden oluşan bir süreçtir" (Açıkgöz, 2003; akt. Yekrek, 2006: 9). Öğrenci öğretim sürecinde yer alan etkinlikleri yapmak suretiyle öğrenmelerini gerçekleştirir. Dolayısıyla bu süreçte var olan konular, öğrencinin bilgi kapasitesini aşmamalı, hazır bulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.

Öğrenmeyi sağlayan en önemli faktörlerin başında öğrencinin daha önceden öğrendikleri bilgiler gelir. Yeni öğrenilecek bilgi ile eski bilgiler arasında köprü kurulmalı öğrenmelerin anlamlı olmasına dikkat edilmelidir. Öğrenmenin anlamlı olabilmesi için eğitim öğretim ortamının yöneticisi olan öğretmenin öğretim yöntemi seçimine dikkat etmesi gerekmektedir.

Yöntem, eğitimin hedeflerine ulaşmak amacıyla kullanılacak tekniklerin, işlenmesi gereken konunun, araç-gereç ve kaynakların bütünlüğü bozulmayacak şekilde bir araya getirilerek hizmete sunulan bir öğretme yoludur. Öğretme yöntemi seçerken, hedefe, öğrencinin özelliklerine, öğretmenin özelliklerine ve yeteneklerine, öğretme ortamının fiziksel koşullarına uygun olmasına dikkat edilmelidir (Bilen, 1993; akt. Yekrek 2006: 26).

Geleneksel yaklaşımlarda, öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntemler öğretmen merkezli öğretim yöntemleridir. Öğretmen ders içeriklerini belirler, bu içerikleri nasıl vereceğini planlar. Yazılı ya da sözlü gibi ölçme araçlarıyla değerlendirme yapar. Değerlendirmeyi nota çevirerek öğretimi bitirir.

Dünyada bilimsel, teknolojik, ekonomik, toplumsal vb. alanlarda süregelen hızlı gelişmeler eğitim alanında da değişimleri beraberinde getirmekte ve bunun neticesinde öğrenme-öğretme anlayışında da gelişmeler yaşanmaktadır (Arslan, Özpınar, 2008: 44). Yaşanan bu gelişmeler öğretmen merkezli geleneksel bir eğitimden, öğrencinin merkeze alındığı öğrenme ortamlarının öğrencinin ihtiyaç ve ilgisine göre hazırlandığı, öğretmenin rehber olarak görüldüğü bir yaklaşıma geçişi hızlandırmıştır. Bu yaklaşımla öğrencilerin eleştirel ve özgün düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, karar verme, girişimcilik ve bilgi teknolojilerini kullanma becerilerinin geliştirilmesi de hedeflenmiştir (Yaşar, 2005; Gömlüksiz, 2005; Kıroğlu, 2006 akt. Arslan, Özpınar, 2008: 39). Eğitim-öğretim ortamlarında öğretmenler tarafından yaygın bir biçimde kullanılan öğretim yöntemleri şunlardır (Demirel, 2006: 77-82): Anlatma yöntemi, tartışma yöntemi, örnek olay yöntemi, gösterip yaptırma yöntemi, problem çözme yöntemi, bireysel öğretim yöntemleri olarak sıralanabilir.

Tüm bu öğretim yöntemlerinin amacı ortaktır. Öğretme öğrenme faaliyetlerini yerine getirirken üst düzeyde verim sağlamak, daha kaliteli hizmet sunmak, öğrenci başarılarını artırmaktır.

Öğrenci merkezli öğretim yöntemlerine bir yenisini kazandırmayı amaçlayan, bu çalışmanın temel konusu Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemidir (SYÖY). SYÖY'nin iskeletini oluşturan sınav, öğrenci davranışlarının gözlenip nicelendirilmesi amacıyla hazırlanmış ölçme durumlarıdır (Turgut, 1995: 171).

Şimdiye kadar uygulanan tüm öğretim yöntemlerinde sınav bir ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Fakat SYÖY'de sınav, öğrenme amaçlı kullanılmaktadır.

Böylelikle bu yöntemin öğrenci de sınav denince oluşan psikolojik stresin oluşmasının önüne geçilmesine ve daha rahat bir ortamda öğrenme sağlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

SYÖY öğrencilerin sınava girmeden önce, sınav sırasında ve sınav sonrası davranışlarının gözlenmesiyle geliştirilen ve uygulamaya konulan bir yöntemdir. Yöntem, ölçme ve değerlendirmede bir ölçme aracı olarak kullanılan sınavın, öğrenme aracı olarak öğretim sürecine dâhil edilebileceğini savunmaktadır (Topbaş, Toy, 2010: 1147).

Bu yöntemde öğretmen, dersin temel materyali olan soru kağıtlarını öğrencilere dağıtarak dersi başlatır. Öğrenciler var olan önbilgileriyle soruları cevaplandırdıktan sonra öğretmen soruları sözlü olarak öğrencilere yöneltir. Öğrenciler soru kağıtlarına yazdıkları cevapları sınıfla paylaşır. Öğretmen bütün öğrencileri dinledikten sonra sorunun doğru cevabını öğrencilere anlatır. Ders bu şekilde işlenmeye devam eder. Tüm sorular bittikten sonra izleme testleri dağıtılır. Testler de öğrenciler tarafından cevaplandırıldıktan sonra öğretmen gerekli düzeltmeleri ve dersin özetini yaparak dersi bitirir.

Yöntem aktif olarak kullanıldığında öğretmenin derse gelirken hazırlık yapmasına, öğrencilerin derse hazırlanarak gelmesine, derste daha aktif olmasına, sınav stresinin azalmasına, öğretmenin soru tarzını kavramasına önemli düzeyde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada, SYÖY'nin öğrencilerin akademik başarılarına, derse karşı tutumlarına ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılık düzeylerine etkileri incelenmiştir. Bu bağlamda, SYÖY Çankırı ve Eldivan Anadolu Sağlık Meslek Liseleri'nde dokuzuncu sınıfta okutulan Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersinde uygulanmıştır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, SYÖY'nin Anadolu Sağlık Meslek Liseleri dokuzuncu sınıflarda okutulan Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersinde, öğrencilerin akademik başarılarına, derse karşı olan tutumlarına ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılık düzeylerine etkisini belirlemektir. Bu bağlamda, "Sınav yoluyla öğrenme yöntemi akademik başarı, derse karşı tutum ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığı üzerinde etkili midir?" sorusu ve bu temel araştırma sorusuna bağlı olarak şu alt sorulara geliştirilmiştir:

1. SYÖY'ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. SYÖY'ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. SYÖY'ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. SYÖY'ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Öğrencilerin SYÖY'ne dayalı öğretime ilişkin tutumları nelerdir?

1.3. Önem

Sağlık hizmetlerinde iletişim dersinin en iyi şekilde öğrenilmesi, öğrenilen bilgilerin çalışma hayatında kullanılması sağlık meslek lisesi öğrencileri için son derece önemlidir. Bu yüzden araştırmacı tarafından yapılan çalışmada sağlık hizmetlerinde iletişim dersi uygulamaya örnek teşkil edilecek ders olarak seçilmiştir.

Sağlık hizmetlerinde iletişim eğitiminde amaç, öğrencilerde üst düzey iletişim becerilerini geliştirmektir. SYÖY sağlık meslek liselerinde daha verimli ve işlevsel bir 'Sağlık Hizmetlerinde İletişim' öğretimi gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Araştırmanın başlangıcında SYÖY ile ilgili alan araştırması yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda bu yöntem ile ilgili çalışılmış bir uygulama bulunamamıştır. Bu çalışma SYÖY ile ilgili gerçekleştirilmiş ilk kapsamlı çalışma olacaktır.

Bilgiyi öğretmenden alan öğrenci yerine, kendi bildiklerini açığa çıkaran ve bu bilgiyi kullanarak sorunlarını çözebilen öğrencileri yetiştirmek, çağa uygun olarak gelişebilmek için zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle, SYÖY öğrencinin kendi bildiklerini açığa çıkaran, yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirilmesi açısından da önemlidir.

Geleneksel yöntemlere alternatif olabilecek yöntemlerden biri de SYÖY'dir. SYÖY'nde öğrenciler aktif konumda olup, öğretmenler onlar için rehberdir. SYÖY öğrenci merkezli öğretim uygulamaları bakımından yeni bir yaklaşım sunmaktadır.

Yukarıdaki nedenlerden dolayı araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Deney koşulları dışındaki etmenlerin deney ve kontrol gruplarındaki öğrenciler üzerindeki etkisinin aynı olacağı ve bunun araştırma sonuçlarını etkilemeyeceği,
2. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ön test ve son testten alacağı puanların öğrencilerin başarı düzeylerini yansıtacağı,
3. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenmelerine etki edebilecek sınıf dışı etmenlerin aynı olacağı,
4. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenmeye ilişkin ilgilerinin benzer olacağı,
5. Çalışma süresince uygulanacak testlerin öğrenciler tarafından içtenlikle yanıtlanacağı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmada elde edilen bulgular, 2011-2012 öğretim yılının ikinci döneminde Eldivan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi 9-A ve Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesi 9-A sınıflarına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma ortaöğretim dokuzuncu sınıf Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersine ait “Sağlıkta İletişim” ünitesi ile sınırlıdır.
3. Araştırma süreci 8 hafta, haftada 2 saat Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersi ile sınırlıdır.
4. Öğrencilerin bilgileri hatırlarında tutma düzeyini belirleme, son test uygulamasından üç hafta sonra yeniden uygulanan başarı testleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu kısımda tanımları verilen kavramlar, bu çalışmada da aynı anlamlarda kullanılmışlardır.

Geleneksel Öğretim: Geleneksel öğretim yöntemi dersin akışına, öğrencilerin nasıl yönlendirileceğine ve değerlendirmenin nasıl yapılacağına öğretmenin karar verdiği, öğretmen merkezli bir yöntemdir. Öğretmen tarafından aktarılan bilginin öğrenci tarafından, aktarıldığı şekliyle benimsenmesi anlayışı vardır (Gürses, 2010).

Sınav Yoluyla Öğrenme: Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi, öğretme-öğrenme sürecinin sınav temelli düzenlenmesi esasına dayalı bir yöntemdir (Topbaş, Yücel Toy, 2010: 1144).

Akademik Başarı: Bir kimsenin belli bir zamanda, belli bir ölçütler takımına, belli bir derecede uygun edimde bulunabilmesidir (Ertürk, 1972 akt. Işık, 2007).

Tutum: Bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul veya reddetme şeklinde gözlemlenen duyuşsal hazır oluş hali veya eğilimidir (Aksu, 2005 akt Işık 2007).

Kalıcılık: Bellek sistemine yerleştirilen bilgilerin tekrar geri getirilip kullanıncaya kadar saklanmasıdır (Salman, 2005 akt. Işık, 2007).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Öğrenme Öğretme

İnsanlar hayatları boyunca sürekli birbiriyle etkileşim halinde olmak zorundadır. Öğrenme bu etkileşimin bir sonucu olarak kişide gerçekleşen kalıcı davranış değişikliğidir (Fidan; Erden, 1998: 146). Eğitimi bir süreç olarak düşünürsek öğrenme bu sürecin sonucunda elde edilen çıktıdır. Bu anlamıyla eğitim bir neden ise öğrenme bir sonuçtur (Çelenk, 2001: 2).

Psikologlar, öğrenmenin varlığını, genelde aşağıda yer alan üç maddeye dayanarak incelemektedirler (Büyükkaragöz; Çivi, 1999: 16-17):

1. Davranışlarda bir değişme olmalıdır.
2. Davranışlardaki değişme kalıcı olmalıdır.
3. Davranışlardaki değişme kişinin çevresiyle etkileşimi sonucu olmalıdır.

Öğretme; hedefleri daha önce belirlenmiş olan davranış kalıplarının öğrenciye kazandırılması için öğrenme yaşantısı oluşturma sürecidir (Fidan, 1986: 18). Öğrenme öğretme sürecinde öğrenme kavramı öğrenciyle ilgiliyse, öğretme kavramı da öğretmenle ilgilidir. SYÖY ile ilgili yapılan araştırmada öğretmen ve öğrenci ana unsur olacaktır.

2.2. Öğrenme, Öğretme Stratejileri

Strateji, genel olarak belirlenen hedeflere ya da herhangi bir amaca ulaşmak için daha önceden yapılan planın uygulanması olarak ele alınmaktadır. Öğrenme stratejisi ise; öğrenmeyi gerçekleştirmek için izlenen yoldur. Öğrenme öğrencinin kendi içinde oluşan bir süreçtir. Öğretmen ise; öğrencinin en kolay şekilde öğrenebilmesi için gerekli şartları, gerekli ortamı hazırlayan kişidir. Ancak eğer öğrenci öğrenme stratejilerini kullanmazsa öğrenmenin gerçekleşmesi mümkün değildir (Açıkgöz, 2000: 55). Öğretim stratejisi; öğretimin, belirlenen hedeflere ulaşması amacıyla örgütlenmesinde izlenmesi

gereken yoldur (Fidan; Erden, 1998: 173). Öğretme stratejileri; sunuş, buluş ve araştırma yoluyla öğretim stratejisi olmak üzere üç gruba ayrılır.

2.2.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Sunarak öğrenmenin önde gelen savunucularından Ausubel (Ausubel ve Robinson, 1969) öğrenme malzemesinin son şekliyle sunulmasının ekonomik olacağı, öğrencilerin sunulanları fazla kendini yormadan etkileşime geçmeden öğrendikten sonra onu daha sonra kullanmak ve yeniden üretmek üzere var olan biliş yapısına yerleştireceği görüşündedir (Açıkgöz, 2011: 142).

2.2.2. Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Buluş yoluyla öğrenmede soyutlamalar ve genellemeler önceden sunulmaz. Önce somut örneklerle yer verilir. Öğretmen hangi açıklamaları ve hangi örnekleri sunması gerektiğini önceden bilmelidir. Daha sonra dersin akışının nasıl olacağına karar verilir. (Açıkgöz, 2011: 145). Bu strateji öğrencinin daha çok etkin olduğu bir öğretim yaklaşımıdır. Öğrenciler meraklarını uyandıracak bir problemle baş başa bırakılır. Merak uyandıran problem başarıya duygusunu doyurabilecek düzeyde olmalıdır (Demirel, 2006: 71).

Bu stratejiyi kullanan öğretmen; tartışma ve örnek olay yöntemlerinden birini; küçük grup tartışması, büyük grup tartışması, soru-cevap, çember, zıt panel, münazara, açık oturum vb. teknikleri kullanabilir (Sönmez, 2003: 239).

2.2.3. Araştırma Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Araştırma yoluyla öğretim de öğretmen öğrencileri ilgisini çekecek sorunlarla karşı karşıya getirir. Öğrencilerden bu sorunları incelemeleri istenir. Öğretmen öğrencilere problemle ilgili anlaşılmayan noktalarda inceleme sırasında ve sonuç çıkarma aşamasında yardımcı olur. Öğretmenin yapacağı bu yardım öğrencilerin veri toplama sırasında gereksinim duyacakları kaynakların sağlanması, öğrencilerin problem üzerinde düşünmeye ve onunla ilgili olası çözümler üretmeye teşvik edilmesi biçiminde olacaktır (Açıkgöz, 2011: 140-141).

2.3. Öğretim Yöntemleri

Yöntem, sınıfta eğitim etkinliklerine yön veren planlı bir şekilde bir araya getirilmiş eğitimsel yaşantıları öğrenciye ulaştırmayı sağlayan yoldur (Bilen, 1993: 17). Öğrenme yöntemi seçilirken, dersin hedefine, öğrencinin genel özelliklerine,

öğretmenin kapasitesi ve yeteneklerine, öğretme ortamının fiziksel koşullarına, okulda mevcut olan araç gerecin durumuna uygun olmasına dikkat edilmelidir (Bilen, 1993: 24). Yöntemleri, öğretmenin ve öğrencinin etkin olma durumuna göre, öğretmen merkezli ve öğrenci merkezli olmak üzere iki grupta toplamak mümkündür.

Öğretmen merkezli yöntemi; anlatma yöntemidir. Bu yöntemin uygulandığı öğretim öğrenme süreçlerinde öğretmen baskındır.

Öğrenci merkezli yöntemleri; deney yöntemi, problem çözme yöntemi, proje yöntemi, örnek olay yöntemi olarak sıralayabiliriz. Bu yöntemlerin uygulandığı öğretim öğrenme süreçlerinde öğrenci baskındır.

Hem öğretmen hem öğrenci merkezli yöntemleri ise; soru cevap yöntemi, tartışma yöntemi, gösterip yaptırma yöntemi olarak sıralayabiliriz. Bu yöntemlerin uygulandığı öğretim öğrenme süreçlerinde hem öğrenci hem öğretmen baskındır.

Anlatma Yöntemi: Öğretmen merkezli bir öğretim yöntemidir. Aynı anda çok sayıda kişiye bilgi aktarılır. Öğrencilere kısa zamanda çok bilgi verilir, öğrencilere dinleme alışkanlığı kazandırır. Ancak öğrenciler öğrenme ortamında pasiftir. En eski öğretim yöntemlerindedir (Demirel, 2006: 77).

Tartışma Yöntemi: Öğretmen-öğrenci merkezlidir. Bir konu üzerinde öğrencileri yönlendirmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Demirel, 2006: 78).

Örnek Olay Yöntemi: Öğrenci merkezlidir. Gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanmasıdır. Yöntem bir konuyu ya da bir beceriyi kazandırmak ve o konuda uygulama yaptırmak amacıyla kullanılır (Demirel, 2006: 80).

Gösterip-Yaptırma Yöntemi: Öğretmen-öğrenci merkezlidir. Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklama; sonra da öğrenciye alıştırmak ve uygulama yaptırmak yoluyla öğretme yoludur (Demirel, 2006: 81).

Problem Çözme Yöntemi: Öğrenci merkezlidir. İstenilen hedefe varabilmek için etkili olan araç ve davranışları her türlü olanaklar arasından seçme ve kullanmaktır. Bu yöntem bir problemin çözümünde genelleme ve sentez yapmada kullanılır (Demirel, 2006: 82).

Bireysel Öğretim Yöntemleri: Öğrenci merkezlidir. Bir öğrencinin bir konuyu yaparak, yaşayarak öğrenme yoludur. Bu yöntem, bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmek istediği ya da kendi başına çalışma yapmak istediği zaman kullanılır (Demirel, 2006: 82).

Bu çalışmanın konusu olan SYÖY öğrenci merkezli yöntemler arasında düşünülebilir.

Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi

SYÖY'nin temelinde öğrencilere soru sormak ve alınan yanıtlar doğrultusunda dersin işleyişine yön vermek vardır. Birçok araştırmacı soru sormak ile ilgili olumlu görüşlere yer vermişlerdir. Örneğin; Sokrat (M.Ö. 470-399) öğrencilerini doğrudan bilgilendirmek yerine çeşitli sorular sorarak sorunun cevabını kendilerinin bulmasını sağlamıştır.

Günümüzde de soru sorma etkili öğretim için en önemli beceriler içinde yer almaktadır. Ders kitaplarında ünite sonlarında, çalışma testlerinde, eğitim öğretim sonunda öğrencinin bilgisini ölçerken, eğitim öğretim ortamında ders işlenirken öğretmen ve öğrenciler tarafından sorulan soruların yanıtlanmasında soruların önemli bir yeri vardır (Açıkgöz, 2011: 249).

Genel olarak bakıldığında uygun özellikleri taşıyan ve uygun biçimde sorulan soruların sağlayabileceği başlıca yararlar şunlardır:

1. Soru sormak ya da sorulan soruları yanıtlamak öğrenciyi düşünmeye yöneltir, zihinsel olarak aktifleştirir.
2. Sorular öğrencilerin ilgisini çekmede ve yaratıcılığını teşvik etmede kullanılabilir.
3. Sorulara verdikleri yanıtlar, öğrencilerin; düzeyi, gelişme hızı ve yönü hakkında bilgi verir. Böylece öğrencilerin güçlük çektikleri, yardıma gereksinim duydukları noktaları saptayıp eksiklerin giderilmesinde yardımcı olabiliriz.
4. Yazılı ya da sözlü anlatımdan sıkılan öğrencilere yazma ve konuşma fırsatı verir.
5. Soru sorma ve soruları yanıtlama genelde öğrenci başarısını artırmaktadır (Gall, 1987 akt. Açıkgöz, 2011).

Bu bilgiler ışığında SYÖY'nin amacı soruyu bir ölçme aracı olarak değil de öğrenme yöntemi olarak ele almış olmasıdır. Bu yöntem öğrencilerin sınava girmeden önce ve girdikten sonraki davranışlarının gözlenmesiyle geliştirilen ve uygulamaya konulan yöntemdir. Yöntem, ölçme ve değerlendirmede bir ölçme aracı olarak kullanılan sınavın, öğrenme aracı olarak öğretim sürecine dâhil edilebileceği görüşünü ileri sürmektedir (Topbaş, Toy, 2010: 1147).

SYÖY öğrenme öğretme ortamında aktif olarak kullanıldığında şu şekillerde fayda sağlayabilir (Topbaş, 2010) :

- Öğretmen her hafta konu ile ilgili soru hazırlayacağı için derse hazırlıklı gelecektir.
- Öğrenciler de her hafta derse gelmeden önce öğretmen tarafından sınava tabii tutulacağını bildikleri için derse hazırlıklı gelecektir.
- Her hafta derse gelmeden önce hazırlık yapan öğrenciler düzenli olarak ders çalışma alışkanlığı kazanacaklardır.
- Tüm öğrenciler söz hakkı alarak derste aktif olarak rol alacağı için, en çekingen, içine kapanık öğrencilerin bile özgüvenin gelişmesine katkı sağlayacaktır.
- Öğrenilenler sürekli tekrar edilmiş olacak ve öğrenilen bilginin kalıcılığı artacaktır.
- Zaten her hafta sınava tabii tutuldukları için yazılı haftasında sınav stresi yaşamadan, heyecanlanmadan yazılıda karşılıklarına çıkan soruları çok rahat bir şekilde yapacak ve yüksek not alacaklardır.
- Öğrenci öğretmenin nasıl soru sorduğunu tahmin edebileceği için çalışmasını ona göre ayarlayacak hiçbir sürprizle karşılaşmayacaktır.
- Öğretmen sınav sorularının cevaplarını öğrenme ortamında öğrencilerle birlikte yapacağı için öğretmen tarafından verilen dönüt ve düzeltmelerle yapılan hataların, yanlış öğrenmelerin anında önüne geçilecektir.

Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi; Şimdiye kadar öğrenme düzeyini belirlemek amacıyla işe koşulan sınavın öğrenme amaçlı olarak da kullanılabilmesini savunmaktadır. Öğrencinin öğretme-öğrenme sürecinde öğrenme nesnesiyle yoğun bir

biçimde etkileşime girmesine imkân vermektedir. Öğrenci merkezli öğretim uygulamaları bakımından yeni bir yaklaşım sunmaktadır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yapılan araştırmalar sonucunda konuyla ilgili olabileceği düşünülen çalışmalara yer verilmiştir.

Topbaş ve Yücel Toy (2010) tarafından yapılan “Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemine İlişkin Öğrenci Görüşleri: Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersi Örneği” adlı çalışmada Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi’ne ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir sorusuna cevap aranmış ve öğrencilerin yöntemi olumlu buldukları anlaşılmıştır.

Topbaş, Kıran Morkoç (2010) tarafından yapılan “Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı Öğrencilerinin Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada “öğrencilerin SYÖY ne ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Öğrenci görüşlerinin yüzde dağılımı ve ortalamaları, bu yöntemin anlamlı öğrenmeye ve sınavlara hazırlanmaya katkı sağlaması yanında, ezbere öğrenmeyi de teşvik ettiğini ortaya çıkarmıştır.

Semerci (2004) tarafından yapılan “Test Temelli Öğrenme” adlı çalışmada Test Temelli Öğrenmeye ilişkin görüşler incelenmiştir. Test temelli öğrenme, öğrenciler ve öğretim üyeleri tarafından benimsenmiş, uygulanması gereken bir teknik olduğunu belirtmişlerdir.

Budak (2011) tarafından yapılan “Soru Türlerinin Öğrenmeyi Açıklama Gücü” adlı çalışmada düzeylerine göre soruların öğrenmeye etkisi incelenmiş, eğitimde soru sormanın önemine değinerek, öğretici ve öğrencilerin soru sorma konusunda kendilerini geliştirmeleri gerektiğinden bahsetmiştir. Sadece hatırlamaya yönelik, hatırlama ve uygulamaya yönelik ve hatırlama, uygulama ve üretime yönelik olmak üzere üç ayrı gruba farklı sorular sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre hatırlama ve uygulamaya yönelik soruların % 53 ile öğrenciden beklenen hedef davranışları yerine getirmede en fazla etkili olduğu gözlenmiştir.

Şevik (2005) tarafından yapılan “Yabancı Dil Öğretiminde Sorular, Öğrenci Cevapları ve Öğretmen Davranışları” adlı çalışmada eğitimin her kademesinde öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişimin özünü soruların oluşturduğundan, iyi bir öğretmenin iyi bir soru sorucu olması gerektiğinden bahsetmiştir. Son olarak da

öğretmenlerin soru tipleri ve öğrenci cevaplarına etkileri konusunda bilgi sahibi olup, sınıf içerisinde sordukları sorular arasında bir denge kurmaları gerektiğinden bahsetmiştir. Ayrıca öğretmen tarafından uygun soruların uygun zamanda sorulmasının ders zamanının daha etkili kullanılmasını sağlayacağına değinmiştir.

SYÖY ile ilgili yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görölmektedir. Yapılan araştırmalarda SYÖY ile ilgili öğrenci görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu ancak öğrencileri ezbere yönelttiği sonucuna ulaşılmıştır. Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersinin öğretiminde ve lise düzeyinde SYÖY ile ilgili her hangi bir araştırma yapılmamıştır. Yapılan araştırmanın bu boşluğu dolduracağı düşünölmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeline, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırma verilerinin toplanması ve verilerin analiz edilmesi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, deneme modellerinden öntest-sontest kontrol gruplu deneysel modele göre gerçekleştirilmiştir (Karasar, 1994, s.96). Deney grubunda (N=20) sınav yoluyla öğrenme yöntemi, kontrol grubunda (N=20) ise geleneksel öğretim yöntemleri uygulanmıştır.

SYÖY'nin akademik başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi adlı çalışmanın bağımlı ve bağımsız olmak üzere iki tür değişkeni vardır: Bağımsız Değişkeni; Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi. Bağımlı Değişkeni ise; Akademik başarı, Öğrenmenin kalıcılığı ve Öğrencinin yönetime karşı tutumudur.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu iki ayrı Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde dokuzuncu sınıfta eğitim gören 40 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden 20'si Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Eldivan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi Acil Tıp Teknisyenliği alanında, diğer 20'si ise Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesi Acil Tıp Teknisyenliği alanında eğitim görmektedir. Aynı okulda, öğrenci sayısının azlığı nedeniyle, deney ve kontrol gruplarını oluşturmak mümkün olmadığından çalışmanın benzer özelliklere sahip iki farklı okulda yapılması planlanmıştır.

Araştırmacının uygulamayı yapabilmesi için olanakların elverişli olması ve uygulamanın kurum yönetimi tarafından kabul edilmesi göz önünde bulundurularak, kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi kullanılarak araştırma gerçekleştirilmiştir.

Deney ve kontrol grubunda araştırmaya katılan öğrenci dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: *Deney ve Kontrol Grubunda Araştırmaya Katılan Öğrenci Dağılımı*

Okul	Grup	şube	Kız	Erkek	TOPLAM
Eldivan SML	Deney	9-A	10	10	20
Gazi SML	Kontrol	9-A	13	7	20
TOPLAM			23	17	40

Tablo 1’de görüldüğü gibi, deney grubu 20 ortaöğretim 9. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Deneklerin % 50’si (n=10) erkek, % 50’si (n=10) kız öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubu da 20 ortaöğretim 9. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin % 35’i (n=7) erkek, % 65’i (n=13) kız öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. İşlem

Araştırma süresince Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersi “Sağlıkta İletişim” ünitesi çalışıldı. Üniteye yer alan konular, SYÖY ile 8 haftada, haftada 2 ders saati olmak üzere işlendi. Bu yöntemeye göre, SYÖY uygulanırken aşağıdaki işlemler gerçekteştirilmiştir:

1. Öğrencilere işlenecek konuyla ilgili sorular dağıtılmış ve onlardan soruları yazılı olarak cevaplandırmaları istenmiştir.

2. Cevaplama işleminin tamamlandıktan sonra, kâğıtlar, incelenmek ve bir sonraki hafta öğrencilere dağıtılmak üzere öğretmen tarafından toplanmıştır.

4. Kâğıtlar toplandıktan sonra, aynı sorular öğretmenin rehberliğinde soru-cevap yöntemiyle sözlü olarak öğrenciler tarafından tartışılmış, öğrencilere dönütler verilmiş ve anlaşılmayan konularda öğretmen devreye girerek sorunun anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Öğrenci cevaplarının tartışılması sürecinde tahtada konu ile ilgili kavram haritası oluşturulmuştur.

5. Öğretmen kavram haritası üzerinden öğrencilerle birlikte konuyu özetlemiştir.

6. Konunun özetlenmesinden sonra izleme testi verilmiş ve değerlendirilmesi yapılarak ders tamamlanmıştır.

Deney grubunun öğretmenliğini, araştırmacı yapmıştır. Kontrol grubunun öğretmenliğini ise, 5 yıl hemşire olarak görev yaptıktan sonra akademik formasyon alarak Çankırı Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde görev yapan meslek dersi öğretmeni yapmıştır. Kontrol grubundaki öğretmen, geleneksel uygulamalara devam ederken, deney grubunda SYÖY uygulanmıştır. Kontrol grubundaki uygulamalar, araştırmacı tarafından takip edilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarına uygulanan işlemler dört aşamadan oluşmaktadır:

1. Öntest: Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere; daha önce araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi “Sağlıkta İletişim” ünitesine başlanmadan önce uygulanmıştır.

2. Programın Uygulanması:

Deney grubunda SYÖY'nin gerektirdiği şekilde 8 hafta boyunca dersler haftada 2 saat olmak üzere SYÖY'e uygun olarak işlenmiştir. Bu süreçte kontrol grubunda sürdürülen eğitime herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır.

SYÖY şu şekilde uygulanmıştır : Öğrencilere sadece o gün işlenecek konu ile ilgili olan sorular dağıtılır. Belli bir süre verilerek cevaplandırmaları istenir. Verilen süre bittikten sonra öğretmen soru kâğıtlarını toplar. Her bir soruyu öğrencilere yönelterek bu soru hakkındaki önbilgilerini tespit etmeye çalışır. Bütün öğrencilere söz hakkı verir. Söz hakkı alan öğrencilere pekiştireç ve dönütler vererek doğru cevabı bulmaları için yardımcı olur. Diğer bütün sorularda bu aşamalar takip edilir. Soru kâğıdındaki bütün sorular bittikten sonra konu ile alakalı izleme testleri öğrencilere dağıtılır ve belirtilen süre içerisinde yanıtlamaları istenir. Verilen süre bittikten sonra izleme testleri de toplanır. Testteki sorular öğretmen tarafından soru cevap ve tartışma yöntemleri kullanılarak sözlü olarak öğrencilere yöneltilir. Ayrıca projeksiyon cihazından sorular yansıtılır. Gelen cevaplar doğrultusunda varsa yanlış öğrenmelerin önüne geçmek için öğretmen tarafından gerekli düzeltmeler yapılır. Tüm soruların cevapları öğrencilerde netlik kazandıktan sonra öğretmen öğrencilerinde aktif katılımıyla konuyu özetleyerek dersi tamamlar (Topbaş, Toy, 2010: 1144).

3. Sontest: Uygulamanın tamamlanmasının ardından; deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilere, Sağlıkta İletişim Ünitesi Başarı Testi tekrar uygulanmıştır

4. Kalıcılık Testleri: Öğrenilen bilgilerin kalıcılık düzeylerinin saptanması ve deney ve kontrol grupları arasında karşılaştırma yapılabilmesi için, hazırlanan başarı testi son-testin uygulanmasından 20 gün sonra tekrar uygulanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, iki adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki araştırmacı tarafından hazırlanan “Sağlıkta İletişim Ünitesi Başarı Testi” diğeri ise Topbaş ve Toy (2010) tarafından geliştirilen “Tutum Ölçeği”dir.

3.4.1. Akademik Başarı Testi

Bu araştırmanın verileri; araştırmacı tarafından hazırlanan öntest (sontest ve kalıcılık testi olarak da kullanılan) ve tutum ölçeği ile toplanmıştır. Öntest, “test geliştirme” sürecinde izlenen aşamalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Çalışma aşağıdaki aşamalar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

- a) Sağlık hizmetlerinde iletişim dersi kapsamında ele alınacak konular belirlendi.
- b) Konulara ait kazanımlar incelendi.
- c) Konular sınav yoluyla öğrenme yöntemine göre yapılandırıldı.
- d) Sağlıkta İletişim ünitesiyle ilgili 108 örnek soru hazırlandı.
- e) Hazırlanan örnek sorular Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersini daha önce almış 10. sınıf öğrencilerine uygulandı.
- f) Uygulamadan sonra soruların geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapıldı.
- g) Geçerlik güvenilirlik analizi sonucunda uygun olmayan sorular elenerek çalışmada kullanılacak olan başarı testi hazırlandı. (Ek 1: Başarı testi)
- h) Hazırlanan başarı testi bir edebiyat öğretmeni ve bu dersi daha önce anlatmış olan iki meslek dersi öğretmeni tarafından incelendi.
- i) Günlük ders planları hazırlandı. (Ek 3: Ders Planı)

j) Uygulamada kullanılmak üzere konuyla ilgili 8 klasik sınav ve izleme testi hazırlandı.

Hazırlanan “Başarı Testleri”nin geçerlilik çalışmaları için; her bir hedef, davranış ve bunlara yönelik test maddelerinin yer aldığı, maddelerin hedef doğrultusunda olup olmadığı ve başarıyı ölçüp ölçmediği konusunda görüşlerin saptanması için test soruları iki sağlık hizmetleri sekreterliği dersi öğretmeni bir edebiyat öğretmenin inceleme sine tabi tutulmuştur. Alınan uzman görüşleri yardımıyla sorularda önerilen biçimsel ve içerik yönünden değişiklikler yapılmıştır. Son haline getirilen testler tekrar incelenmiştir.

Testlerin güvenilirlik çalışmaları için her bir test, 2011-2012 öğretim yılı başında, daha önce bu dersi almış 10. Sınıf öğrencilerinden 20 kişiye uygulanmış ve Microsoft Excel programına veriler girilerek çözümlene yapılmıştır. Madde analizi yapılırken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmuştur.

Madde ayırt edicilik indeksi	Anlamı
0,40 ve daha büyük	Çok iyi bir madde
0,30-0,39 arası	Oldukça iyi bir madde
0,20-0,29 arası	Ayırt etme gücü orta derecede olan madde
0,19 ve daha düşük	Çok zayıf madde
Madde güçlük indeksi	Anlamı
0,20- 0,39 arası	Zor bir madde
0,40-0,69 arası	Orta zorlukta bir madde
0,70-0,80 arası	Kolay bir madde

Madde ayırt edicilik indeksi hesaplanırken 0,20 den düşük olan maddeler teste dahil edilmemiştir. Madde güçlük indeksinde ise; 0,20 den düşük olan maddeler ile 0,80 den yüksek olan maddeler teste dahil edilmemiştir.

Madde analizi sonuçlarına göre, güçlüğü ve ayırt ediciliği yukarıdaki kriterlere uygun olmayan maddeler, testlerden çıkarılmıştır. Teste alınan maddelerin güçlük ve ayırt edicilik analizi sonuçları Tablo 2 de özetlenmiştir.

Tablo 2: Başarı Testi Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	Madde güçlük indeksi	Madde ayırt edicilik indeksi	Maddeler	Madde güçlük indeksi	Madde ayırt edicilik indeksi
1. madde	0,75	0,76	21. madde	0,8	0,65
2. madde	0,75	0,52	22. madde	0,2	0,53
3. madde	0,25	0,32	23. madde	0,8	0,61
4. madde	0,34	0,34	24. madde	0,5	0,47
5. madde	0,8	0,61	25. madde	0,8	0,67
6. madde	0,75	0,80	26. madde	0,75	0,27
7. madde	0,7	0,67	27. madde	0,7	0,24
8. madde	0,35	0,55	28. madde	0,75	0,77
9. madde	0,7	0,32	29. madde	0,7	0,36
10. madde	0,8	0,50	30. madde	0,65	0,32
11. madde	0,25	0,57	31. madde	0,75	0,21
12. madde	0,65	0,43	32. madde	0,8	0,20
13. madde	0,75	0,48	33. madde	0,7	0,21
14. madde	0,8	0,42	34. madde**	0,6	0,14**
15. madde	0,55	0,43	35. madde*	0,9*	0,31
16. madde	0,6	0,35	36. madde	0,45	0,38
17. madde	0,7	0,52	37. madde*	0,8*	0,38
18. madde	0,8	0,66	38. madde	0,7	0,51
19. madde	0,5	0,57	39. madde	0,7	0,55
20. madde	0,75	0,34	40. madde*	0,8*	0,20

* 35.madde: 0,90, 37. madde: 0,85, 40. madde: 0,85 istatistiksel analizler sonucunda madde güçlük indeksi sonuçları 0,80 den yüksek çıktığı için gerekli çalışmalar yapılarak soruların güçlük derecesi artırıldıktan sonra teste dahil edilmiştir.

**34. madde: 0,14 ise ayırt edicilik indeksi 0,20 den düşük olduğundan dolayı derecesi yükseltilerek teste dâhil edilmiştir.

Tablo 3: *Başarı Testinin Test Analizi Sonuçları*

Soru sayısı	N	X	SS	Ortanca	Mod	KR21
40	20	73,63	32,68	75	75	0,95

Tablo 3 incelendiğinde 40 sorudan oluşan “Sağlıkta İletişim Başarı Testi” 20 kişiye uygulanmıştır. Oluşturulan testin aritmetik ortalaması 73,63, standart sapması 32,68, ortancası 75, modu 75 ve cronbach alpha katsayısı .95’dir. Analiz sonuçlarına göre testteki soruların aritmetik ortalaması, mod ve ortanca değerleri birbirine yakın olduğu için testin normal dağılım gösterdiği söylenebilir ve cronbach alpha katsayısı .70 den büyük olduğu için güvenilir denilebilir.

3.4.2. Tutum Ölçeği

Öğrencilerin derse karşı tutumlarını ölçmeyi amaçlayan “Sağlık Hizmetlerinde İletişim Dersi Tutum Ölçeği”, hazırlanırken Topbaş ve Yücel Toy (2010) tarafından geliştirilen tutum ölçeğinden faydalanılmıştır. Tutum ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır. Tutum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı: 0,88’dir (Topbaş, Yücel Toy (2010).

Hazırlanan test, “Kesinlikle Katılıyorum“, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” “Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde beşli likert tipinde oluşturulmuştur. Maddelerin 12 tanesinde olumlu ifadeler yer alırken, iki tanesinde olumsuz ifade yer almaktadır. Ölçeğe “Sınav yoluyla öğrenme yöntemiyle ilgili duygu ve düşüncelerinizi yazınız ?” şeklinde bir yorum sorusu eklenmiştir. (Ek 2: Tutum ölçeği örneği). Böyle bir sorunun eklenmesindeki temel amaç sıralanan ifadelerin dışında öğrenci görüşlerinin tespit edilmesidir.

3.5. Verilerin Analizi

Yapılan deneysel çalışmanın sonucunda elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programında parametrik olmayan (non-parametrik test) testler uygulanarak analiz edilmiştir.

Deney grubu ve kontrol grubu arasında farkın olup olmadığını belirlemek üzere Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. İlişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda ilişkisiz t testinin alternatifi olarak Mann-Whitney U testi kullanılır. Bundan dolayı çalışmada Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Deney grubuna ait ön-test ve son-test, kontrol grubuna ait ön-test ve son-test arasındaki farkı belirlemek üzere Wilcoxon İşaretli Sıralar testi uygulanmıştır. İlişkili ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli yürütülen gruplar içi araştırmalarda t testinin yerine Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılır. Bundan dolayı çalışmada Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılmıştır.

Önem denetimi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde çalışmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bulgularla ilgili yorumlar yer almaktadır.

1. Grupların Uygulama Öncesi Denkliklerine İlişkin Bulgular

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere “Sağlıkta İletişim” konusu öncesinde öntest uygulanmış ve veriler “Mann Whitney U-testi” ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4’de özetlenmiştir.

Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntestden Aldıkları Puanlara Ait “Man Whitney U-testi” Sonuçları

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	U	P
Deney grubu	20	17,65	353,00	143,000	0,120
Kontrol grubu	20	13,35	270,00		
Toplam	40				

Tablo 4’de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları öntest puanları arasında istatistiksel açıdan ($U= 143,000$, $p>.05$) anlamlı fark olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu bulgu, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin birbirlerine benzer niteliklere sahip olduğunu göstermektedir.

2. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt probleminde SYÖY’ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorgulanmaktadır. Araştırmanın bu alt problemine ilişkin “Wilcoxon işaretli Sıralar Testi” testi sonuçları Tablo 4 ve Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5: *Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Puanlarına Ait “Wilcoxon işaretli Sıralar Testi” Sonuçları*

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	,00	,00	-3,928	,000
Pozitif sıra	20	10,50	210,0		
Eşit	0				
Toplam	20				

Tablo 5’de görüldüğü gibi, analiz sonuçları, araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanlar arasında anlamlı fark olduğunu göstermektedir ($z = -3.928$, $p < .05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanları lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak deney grubunun başarısında artış meydana geldiği söylenebilir.

Tablo 6: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” Sonuçları

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	7	8,86	62,00	-,029	0,33
Pozitif sıra	11	9,91	109,0		
Eşit	2				
Toplam	20				

Tablo 6’da görüldüğü gibi, analiz sonuçları, kontrol grubu öğrencilerinin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları işlem öncesi ve sonrası puanlar arasında anlamlı fark olmadığını göstermektedir ($z = -1.029$, $p > .05$). Bu sonuçlara dayanarak kontrol grubunun başarısında anlamlı bir artış meydana gelmediği söylenebilir.

Tablo 5 ve Tablo 6’da özetlenen sonuçlardan hareketle, SYÖY çerçevesinde uygulanan öğretim etkinliklerinin akademik başarıyı artırmada etkili olduğu söylenebilir.

3. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde SYÖY’ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorgulanmaktadır. Araştırmanın bu alt problemine ilişkin deney ve kontrol grubundaki öğrencilere sontest uygulanmış ve veriler “Mann Whitney U-testi” ile analiz edilmiştir. Sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 7: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontestden Aldıkları Puanlara Ait “Man Whitney U-testi” Sonuçları

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	U	P
Deney grubu	20	28,50	570,000	40,000	0,000
Kontrol grubu	20	12,50	250,000		
Toplam	40				

Tablo 7’de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları sontest puanları incelendiğinde (U= 40,000, $p < .05$) aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu görülmüştür. Öğrenci başarılarına ilişkin gözlenen değişmelerin SYÖY’ne dayalı öğretim grubunda yapılan işlemlerden kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

4. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt probleminde SYÖY’ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu sontest-kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorgulanmaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerine işlem sonrası ve sontestten 20 gün sonra “Sağlıkta İletişim” konulu akademik başarı testleri uygulanmıştır. Öğrencilerin aldıkları puanlara “Wilcoxon işaretli Sıralar Testi” uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmektedir.

Tablo 8: *Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” Sonuçları*

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	10	8,00	80,00	-,626	0,531
Pozitif sıra	6	9,33	56,00		
Eşit	4				
Toplam	20				

Tablo 8’de görüldüğü gibi, analiz sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları deney sonrası ve kalıcılık puanları arasında anlamlı fark olmadığını göstermektedir ($z = -,626, p > .05$).

Elde edilen bu sonuç; deney grubuna uygulanan SYÖY’nin öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin kalıcılığına etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 9: *Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarına Ait “Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” Sonuçları*

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	10	7,55	75,50	-,048	0,962
Pozitif sıra	7	11,07	77,50		
Eşit	3				
Toplam	20				

Tablo 9’da görüldüğü gibi, analiz sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları süreç sonu ve kalıcılık puanları arasında anlamlı fark olmadığını göstermektedir ($z = -,48, p > .05$).

Elde edilen bu sonuç; geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunda da bilgilerin kalıcılığının sağlandığını göstermektedir.

5. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt probleminde SYÖY’ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorgulanmaktadır. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere “Sağlıkta İletişim” konulu sınıftan 20 gün sonra kalıcılık testi uygulanmış ve veriler “Mann Whitney U-testi” ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları tablo 10’da özetlenmiştir.

Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Testinden Aldıkları Puanlara Ait “Mann Whitney U-testi” Sonuçları

Başarı testi	N	Sıra ortalama	Sıra toplamı	U	P
Deney grubu	20	28,78	515,50	94,500	,004
Kontrol grubu	20	15,23	304,50		
Toplam	40				

Tablo 10’da görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin “Sağlıkta İletişim Konulu Akademik Başarı Testi”nden aldıkları kalıcılık testi puanları incelendiğinde ($U = 94,500, p < .05$) aldıkları puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlara göre, deney ve kontrol grubunun kalıcılık testlerinin arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, sınav yoluyla öğrenmeye dayalı öğretimin öğrenilen bilgilerin kalıcılığı üzerinde etkili olduğunu

göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlara göre; sınav yoluyla öğrenmeye dayalı öğretimin bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 11: *Analiz Sonuçlarının Betimsel İstatistik Verileri*

	Öntest	Sontest	Kalıcılık
Deney Grubu	17,65	28,50	28,78
Kontrol Grubu	13,35	12,50	15,23

Deney grubu ve kontrol grubunun öntest, sontest ve kalıcılık puanları Tablo 11 de gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre deney grubunda sırasıyla öntest, sontest ve kalıcılık puanlarında sürekli bir artış meydana gelmiştir. Kontrol grubunda ise; son testte düşüş görülmektedir. Kalıcılık testinde tekrar artış meydana gelmiştir. Öntest sontest ve kalıcılık puanlarının her birinde deney grubunun kontrol grubuna oranla daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

6. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemde SYÖY'ne dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda uygulamadan sonra öğrencilerin derse karşı tutumlarında değişiklik olup olmadığı sorgulanmaktadır. Öğrencilere 15 ifadeden oluşan likert tipi tutum ölçeği sunulmuş ve içtenlikle cevaplamaları istenmiştir. Tutum ölçeğinin maddelerine verilen cevaplar Tablo 12'de özetlenmiştir.

Tablo 12: *Tutum Ölçeği Analiz Sonuçları*

	Sınav Yoluyla Öğrenme yöntemi;	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	N	$\bar{X}$	s.s.
1	Ders çalışmaya istekli hale gelmemi sağladı.	13,6	4,5	13,6	54,5	13,8	20	3,5	1,23
2	Derse hazırlıklı gelmemi sağladı.	4,5	9,1	31,8	31,8	22,8	20	3,6	1,15
3	Derse düzenli çalışmamı sağladı.		4,5	27,3	54,5	13,7	20	3,8	0,79
4	Derse etkin bir şekilde katılmamı sağladı.	4,5	4,5	18,2	22,8	50,0	20	4,0	1,17
5	Konuyu etkili bir şekilde öğrenmemi sağladı.		4,5	22,7	22,8	50,0	20	4,2	0,99
6	Konuyu tekrar etmemi sağladı.		13,6	9,1	50,0	27,3	20	3,9	0,99
7	Öğretmenin soru tipini öğrenmemi sağladı.			9,1	27,3	63,6	20	4,7	0,59
8	Derse devamlılığımı artırdı.			18,1	45,5	36,4	20	4,2	,70
9	Sınavlara hazırlanmamı kolaylaştırdı.		4,5	22,7	22,8	50,0	20	4,3	0,92
10	Sınav heyecanımın azalmasına yardımcı oldu.	9,1		22,7	45,5	22,7	20	3,7	1,14
11	Öğrenme eksikliklerimi görmemi sağladı.	4,5	9,1	18,2	31,8	36,4	20	3,8	1,20
12	Konuya hâkimiyetimi artırdı.		9,1	13,6	50,0	27,3	20	3,9	0,91
13	Ezbere yönelmeme neden oldu.	18,2	22,7	27,3	22,7	9,1	20	2,8	1,28
14	Yeni fikirler üretmemi engelledi.	31,8	22,7	4,5	18,2	22,8	20	2,9	1,66
15	Derslerimin bu yöntemle işlenmesini isterim.	9,1	9,1	13,6	18,2	50,0	20	3,9	1,42

16. SYÖY ile ilgili diğer duygu ve düşüncelerinizi yazınız

Tablo 12 de SYÖY'ne ilişkin tutum ölçeği analiz sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki yorumlar yapılabilir:

Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemi:

Öğrencilerde ders çalışma motivasyonunu geliştirebilecek bir yöntem olduğu söylenebilir.

Öğrencinin ders öncesi hazırlık yapmasında tetikleyici bir unsur olduğu söylenebilir.

Öğrencinin dersi düzenli olarak çalışmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Öğrenciyi derse katılmaya teşvik eden bir yöntem olduğu söylenebilir.

Anlatılan konuyu etkili bir şekilde öğrenmeye ortam hazırladığı söylenebilir.

Öğrencilerin ders bittikten sonra konuyu tekrar ettirme hususunda başarılı bir yöntem olduğu savunulabilir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretmenin soru sorma stilini öğrendikleri ve sınava çalışırken bu hususu göz önünde bulundurdıkları söylenebilir.

Öğrencinin derse olan devamlılığında artış sağlandığı söylenebilir.

Öğrencilerin geleneksel öğretimin uygulandığı sınıftaki öğrencilere göre yazılıya daha kısa sürede ve kolay hazırlandıkları söylenebilir.

Öğrencilerin sınav esnasında yaşadıkları heyecanlarının azalmasında katkısı olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin eksik olduğu konuları net bir şekilde görmesine ortam hazırladığı söylenebilir.

Öğrencilerin konuya olan hakimiyetini artırdığı söylenebilir.

Öğrencilerin bir çoğunda yeni fikirler üretmeyi teşvik ettiği söylenebilir.

Bazı öğrenciler SYÖY'nin ezbere neden olduğunu belirtmişlerdir. Bunun nedeni öğretmenin soru tarzını tamamıyla bilen ve sınavda çıkacağından emin olan öğrencilerin ezbere yönelmeleridir. Birçok sözel derste geleneksel öğretim sonucunda ezber yaparak derslerini geçen öğrencilerin bu olumsuz özelliğini kırmada SYÖY'nin yeterli olamadığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu derslerinin SYÖY'yle işlenmesini istemektedir. Buradan hareketle, öğrencilerin yöneme karşı olumlu bir tutuma sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Ayrıca tutum ölçeğinin 16. maddesi olan “Sınav yoluyla öğrenme yöntemiyle ilgili diğer duygu ve düşüncelerinizi yazınız.” ifadesine öğrenciler verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir.

-Bence çok güzel. Sınav heyecanımı azalttı ve sınavda daha çok doğru çıktı.

-Güzel bir öğrenme yöntemi fakat çok test çözdüğümüzden yoruldum.

-Sınavlara hazırlanmamı kolaylaştırdı. Notlarım yükseldi. Bu şekilde olmasından memnunum.

-Öğretmenin soru tipini öğrenmem notumun yükselmesini sağladı.

-Öğretmenin soru tiplerini, nasıl soracağını öğrenmemizi sağlıyor ve bu sayede sınavda çıkacak soruları anlamaya çalışıyoruz. Ve sınava çalışma süremizi daha aza indiriyor.

- Bu yöntemi sevdim. Öbür türlü dersi pek anlamıyordum ve ezberlemem gerekiyordu. Ezberlediğim şeyleri sınav heyecanından unutuyordum. Bu da beni olumsuz etkiliyordu. Bu sistem olunca en azından hocanın soru stillerini gördüm ve derse daha iyi katılmama yardımcı oldu.

- Hocamızın soru stillerini öğrenmiş oldum. Yaptığı yöntem güzel ama her ders sınava girmek zor geliyor.

- Bizim için iyi bir yöntem ve bize derse katılmak için yardımcı oluyor. Dersin böyle devam etmesini çok isterim, hep böyle olur inşallah.

- Bence bu yol ile kendimi daha iyi ifade ettim. Sınıfta duymayıp ya da gürültüden verimsiz olan ders sonucunun engellenmesini sağladı. Duygu ve düşüncelerimi yazarak daha iyi ifade ettim. Bence çok olumlu bir yöntem. Ayrıca bu derste notlarım yükseldi. Sözlüm yükseldi. Kendimi yazarak ifade etme gücüm arttı.

- Derse gelirken tekrar etmeyi öğretmenimizin soru tiplerini yazılıya girmeden önce öğrenmemi sağladı. Bu dersin hep böyle işlenmesini istiyorum.

- Konuyu sınav temelli öğrendiğimiz için iyi oldu. Çünkü öğretmenimizin yaptığı sınavlara daha fazla hazırlıklı olmuş olduk.

Öğrencilerin yaptığı yorumlardan da anlaşılacağı üzere büyük çoğunluk dersin bu şekilde işlenmesinden memnun iken bazı öğrenciler çok yazı yazmaktan her gün sınav olmaktan şikayetçi olmuşlardır.

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, ortaöğretim dokuzuncu sınıf düzeyinde SYÖY Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersinde uygulanmıştır. Araştırmada SYÖY'nin akademik başarı, tutum ve kalıcılık üzerinde etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 40 ortaöğretim 9. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 20'si deney, 20'si ise kontrol grubunu oluşturmaktadır. Deney grubu öğrencilerine sekiz haftalık SYÖY uygulanmıştır. Kontrol grubu, MEB tarafından düzenlenen etkinlikleri uygulamış ve bu grupta yapılan çalışmalar araştırmacı tarafından takip edilmiştir. Kontrol grubu etkinliklerine, herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Araştırma süresince elde edilen bulgular SPSS 15 paket programında ve Microsoft Excel programında analiz edilmiştir. Bulguların çözümlenmesinden elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1) SYÖY'nin uygulandığı deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin, uygulama öncesinde yapılan başarı öntestlerinden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2) SYÖY'nin uygulandığı deney grubunun yapılan öntest ve sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3) SYÖY'nin uygulandığı deney grubunun sontest ve kalıcılık testleri arasında sontestler lehine anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4) Kontrol grubu öğrencilerinin, öntest ve sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5) Kontrol grubu öğrencilerinin, sontest ve kalıcılık testi puanlarının arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6) SYÖY'nin uygulandığı deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin, uygulama sonrasında yapılan başarı son-testinden aldıkları puanlar arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

7) SYÖY'nin uygulandığı deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin, kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

8) Öğrencilerin SYÖY'ne karşı tutum düzeylerini ölçmek amacıyla tutum ölçeği sonuçları analiz edilmiştir. Analiz sonuçları öğrencilerin yöneme ilişkin görüşlerinin olumlu düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin çoğu, mevcut ders programlarının da etkisiyle belirlenmiş ders kitapları çerçevesinde ve öğrencilerin pasif katılımı temeline dayanan geleneksel yaklaşımları kullanmaktadırlar. (Kalem S. Fer S. 2003: 6).

Halbuki bugünün koşullarında bilgiye kendi iradesiyle ulaşabilen, sorgulamalar yapabilen, günlük hayatta karşılaştığı problemlere çözebilme kabiliyetine sahip öğrencilerin yetişmesi gerekir

Bu yöntem öğrencilerin derse etkin katılım göstermelerine, konuyu etkili bir şekilde öğrenmelerine, konuyu tekrar etmelerinin sağlandığına, öğretmenin soru tipini öğrenmesine, derse devamlılığının artmasına, sınavlara hazırlanmasını kolaylaştırmasına, sınav heyecanının azalmasına, konuya olan hakimiyetini artırmasına yardımcı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Öğrencilerin eğitim öğretim hayatı boyunca girdiği tüm sınavlar hayatlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bundan dolayı küçük büyük yapılan tüm sınavlarda öğrencilerin sınav heyecanı yaşadığı görülmektedir. Bu yöntemin avantajlarından birinin sınav heyecanını azalttığı araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır. Sınav heyecanının azalmasında öğrencilerin konuya hakim olmaları, derse etkin katılmaları ve öğretmenin sorabileceği soru tarzını öğrendikçe sınavdan başarılı olacağı konusunda kendilerine olan güvenin artmasıyla alakalı olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca öğrencilerin bir çoğu bu yöntemin derse olan devamlılığını artırdığı yönündedir. Derse olan devamlılığın artmasındaki temel neden araştırmacı tarafından uygulama başlamadan önce ders esnasında yapılan bütün sınavların sözlü notu olarak yansıtacağını söylemiş olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu yöntem

sayesinde okulun ve öğretmenin de öneminin artacağı, öğrencilerin okula karşı olumlu tutumlar geliştireceği ümit edilmektedir.

Tutum ölçeği sonuçlarından çıkan bir diğer sonuç SYÖY'nin öğretmenin soru tipini öğrenmeyi sağladığı, yazılılara çalışmayı kolaylaştırdığı görüşünün de öğrenciler tarafından onaylanmasıdır. Sönmez (1998:102 akt. Topbaş, 2010) sınavların sık aralıklarla yapılması ve öğrencilerle birlikte değerlendirilmesinin öğrencinin nasıl soru sorulacağını ve nasıl yanıtlayacağını öğrenmesine de katkı sağlayabileceğini belirtmektedir. Öğrencilerin yazılılara çalışmalarının kolaylaşmasının nedeni ise; derse düzenli çalışmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Öte yandan öğrencilerin büyük bir kısmı derslerin bu şekilde işlenmesini istemişlerdir. Bu şekilde işlenmesini istemelerindeki nedenler, öğrendiklerinin daha kalıcı olması ders dışında ve yazılı zamanında fazla çalışmaya gerek duyulmaması, öğretmenin nasıl soru soracağını kestirebilmeleri ve her hafta uygulanan çalışma yapraklarının değerlendirilerek kendilerine not olarak dönmesi bunun sonucunda Sağlık Hizmetlerinde İletişim dersinden yüksek not olmaları derse karşı olumlu tutum sergilemelerine neden olmuş olabilir. Bir kısım öğrenci ise derslerin bu şekilde işlenmesini istemediğini dile getirmiştir. Bu sonucun çıkmasındaki olası nedenler ise geleneksel yönteme alışan öğrencilerin daha önce karşılaşmadıkları SYÖY'yle yeni tanışmış olmaları gösterilebilir. Her hafta klasik ve izleme testi olmak üzere iki adet kağıt doldurmak bazı öğrencilere yorucu ve gereksiz gelmiş olabilir.

Bir diğer sonuç ise öğrencilerin bir çoğunun SYÖY'nin ezbere neden olmadığını belirtmeleridir. Böyle bir sonuç çıkmasındaki temel neden, öğrencilerin işlenen konuları sürekli olarak tekrar ettikleri için bilgilerin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe geçmiş olmasından kaynaklanabilir. Bu şekilde öğrenilen konular sınav zamanı geldiğinde zaten öğrenilmiş olduğu için öğrencilerin ezber yapmaya gerek duymadıkları şeklinde açıklanabilir.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki, SYÖY ile yapılan öğretim, öğrencilerin Sağlık hizmetlerinde iletişim dersine ilişkin akademik başarılarını ve bilgileri hatırlama düzeylerini arttırmaktadır. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin, sağlık hizmetlerinde iletişim tutum ölçeği sonuçlarına göre olumlu görüşler ifade etmeleri, uygulanan öğretim sürecinin etkili olduğunu göstermektedir.

5.2. Öneriler

Sağlık meslek liselerinde okutulan sağlık hizmetlerinde iletişim dersinin sağlıkta iletişim ünitesinin öğretilmesinde uygulanan sınav yoluyla öğrenme yönetiminin sonuçları bağlamında geliştirilen öneriler şu şekildedir.

1) SYÖY'nin başarı, kalıcılık, tutum gibi değişkenler üzerindeki etkilerine daha uzun bir süreyi kapsayacak şekilde ve daha geniş bir çalışma grubuyla uygulanarak bakılabileceği düşünülmektedir.

2) Bu çalışma ortaöğretim dokuzuncu sınıf sağlık hizmetlerinde iletişim dersinin sağlıkta iletişim ünitesiyle uygulanmıştır. Bu uygulamanın farklı sınıf seviyeleri ve farklı derslerde uygulanıp tekrar sınanabileceği düşünülmektedir.

3) Bu çalışma tamamen sözel bir ders olan iletişim dersiyle uygulanmıştır. Ancak öğrencilerin öğrenmekte zorluk çektikleri başta matematik olmak üzere sayısal derslerde de uygulanabileceği düşünülmektedir.

4) SYÖY'nin uygulamasının geliştirilerek daha küçük ya da daha büyük yaş gruplarına ya da daha alt ve üst sınıflara (ilköğretim, üniversite) uygulanabileceği düşünülmektedir.

5) Özellikle öğrenciler tarafından zor öğrenilen derslerin öğretmenleri de sınav yoluyla öğrenmeye dayalı öğretim yöntemiyle ilgili uygulama yaparak çalışmaya katkıda bulunmalarının yararlı olacağı düşünülmektedir.

6) SYÖY'nin diğer öğrenci merkezli öğrenme yöntemleri arasında yerini alması gerektiği ve üniversitelerin eğitim fakülteleri bölümünde eğitim dersleri içersinde okutulmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aksu, H. (2005). *İlköğretimde Aktif Öğrenme Modeli ile Geometri Öğretiminin Başarıya, Kalıcılığa, Tutuma ve Geometrik Düşünme Düzeyine Etkisi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Arslan, S. Özpinar İ. (2008). Öğretmen Nitelikleri: İlköğretim Programlarının Beklentileri ve Eğitim Fakültelerinin Kazandırdıkları, *Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, Cilt 2, (Sayı 1) 38-63.

Bilen, M. (1993). **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Takav Matbaacılık, Yayıncılık, Sanayi ve Ticaret A.S.

Budak, Y. (2011). Soru Türlerinin Öğrenmeyi Açıklama Gücü, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. Cilt 1, (Sayı 1) 3-10.

Büyükkaragöz, S. ve Çivi C. (1999) **Genel Öğretim Metotları**. İstanbul: Beta Yayınları.

Çelenk, S. (2001). **İlk okuma-Yazma Programı ve Öğretimi**. Ankara: Artım Yayınları.

Demirel, Ö. (2006). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Ertürk, S. (1992). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara : Meteksan Yayınları.

Erkan, Z. (1994) *Grup rehberliğinin yüksek sınav kaygısına yönelik deneysel bir çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Fidan, N. ve Erden, M. (1998). **Eğitime Giriş**. Alkım Yayınları.

Fidan, N. (1986). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Kadioğlu matbaası.

Gürses, A. (2010) *Araştırma Projesi Eğitimi Çalıştayı*, Atatürk Üniversitesi K.K.Eğitim Fakültesi, Kimya Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale.

Işık Ekinci, D. (2007) *Hayat bilgisi öğretiminde Proje tabanlı öğrenmenin Akademik başarı, yaratıcı düşünme, Kalıcılık, Hayat bilgisi dersine karşı tutum Düzeylerine etkisi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Kalem, S. Fer, S. (2003) *Aktif Öğrenme Modeliyle Oluşturulan Öğrenme Ortamının Öğrenme, Öğretme ve İletişim Sürecine Etkisi*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences Theory & Practise), 3 (2), 433-461 (erişim tarihi:25.03.2012)

Semerci, Ç. (2004) *Test Temelli Öğrenme*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Malatya.

Sönmez, V. (2003). **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**. (10. Baskı). Ankara: Anı yayıncılık.

Şevik, M. (2005). Yabancı Dil Öğretiminde Sorular, Öğrenci Cevapları ve Öğretmen Davranışları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt 38 (Sayı 2) 1-19*.

Topbaş, E. Yücel Toy, B. (2010) *Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemine İlişkin Öğrenci Görüşleri: Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersi Örneği*, II. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongre Kitabı, Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Büro Yönetimi Eğitimi Bölümü, Ankara.

Topbaş, E. Kıran Morkoç, İ. (2010) *Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı Öğrencilerinin Sınav Yoluyla Öğrenme Yöntemine İlişkin Görüşleri*, 9. Uluslar arası Katılımlı Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi Bildiri Kitabı, 7-9 Ekim, Erzurum (80-89)

Turgut, M.F. (1995). **Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları** (10.Baskı). Ankara: Yargı Matbaası.

Ün Açıkgoz, K. (2000) **Etkili Öğrenme ve Öğretme**. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Ün Açıkgoz, K. (2011) **Aktif Öğrenme** İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Yekrek, Ş. (2006) *İlköğretim sekizinci sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde Çoklu Zeka Kuramının Öğrencilerin Erişimine ve Derse Karşı Tutumlarına*

Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Yıldırım, O. Sinan, O. Güngör, B. (2005). *Lise 1. Sınıf Biyoloji Dersi “Yaşamın Temel Bileşenleri” Ünitesinin Analizi Ve Aşamalılık İlişkisi*, Cilt 6, (Sayı 2) 209-226.

EKLER**Ek 1: Başarı Testi****Ek 2: Tutum ölçeği****Ek 3: Günlük ders planı****Ek 4: Çalışma İzni**

EK 1: BAŞARI TESTİ

SAĞLIK HİZMETLERİNDE İLETİŞİM DERSİ

Açıklama: Bu test, öğrencilerin “Sağlıkta İletişim” ünitesindeki mevcut bilgilerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın amacına ulaşması, tüm soruları okuyup cevaplandırmanıza bağlıdır.

Yönerge: Test, 5 seçenekli çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Sorulara vereceğiniz cevapları cevap anahtarını üzerine işaretleyiniz. Yanlış doğruyu götürmeyecektir. Tüm soruları okuyup cevap vermeniz önemlidir. Süreniz 40 dakikadır.

Sibel ALTUN

1. Hasta çocuğa ilaç vermemiz gerekiyorsa; aşağıdakilerden hangisini yapmak olumsuz sonuçlar doğurur?
  - A) Çocuğa ilaç verilirken yumuşak görünümlü olunmalıdır.
  - B) Çocuğa ilaç verilirken çok sakin görünümlü olunmalıdır.
  - C) Çocukta anormal durumlar tespit edilse dahi kullanıma devam ettirilmelidir.
  - D) İlaç verilme anında ilaçla ilgili olmayan çocuğa göre ilginç olan şeyler anlatılmalıdır.
  - E) İlaç toz haline getirilerek sevdiği bir içecekke verilebilir.
2. Aşağıdakilerden hangisi yapılan işlemlerin ne olduğu ve niçin yapıldığının çocuğa anlatılmasının avantajlarından değildir?
  - A) Çocukla işbirliği yapılabilmesi
  - B) İletişimi kolaylaştırması
  - C) Sağlık personelinin yapacağı işlerin kolaylaşması
  - D) Çocuğun daha çabuk ikna olması
  - E) Çocuğun panik yapıp korkması
3. Salgınlarda hasta ile iletişim kurmada en önemli nokta nedir?
  - A) Bulaşmayı engelleme.
  - B) Onların yeniden güven kazanması ile bireyin ruhsal ve fiziksel olarak rahatlamasının sağlanması.
  - C) Haber verme.
  - D) Afetzedeye yaklaşmama.
  - E) 112 acil yardımı arama.
4. Aşağıdakilerden hangisi hasta bireylerle kurulan iletişimi engelleyen etmenlerden biri değildir?
  - A) İletişim sırasında hastayı unutmak
  - B) Ekip elemanlarının birbiriyle olan olumlu ilişkileri
  - C) Hasta ile konuşurken tıbbi terimlerin kullanılması
  - D) Hastane ortamındaki gürültü ışık ses gibi dışsal etkenler
  - E) Yoğun atmosfer
5. Kişi sağlık kuruluşuna geldiğinde panik halindeyse sağlık personeli aşağıdakilerden hangisini yapmamalıdır?
  - A) Kişi rahat edebileceği etrafında kimsenin olmadığı bir yere götürülür.
  - B) Sağlık personeli olabildiğince sakin ve serinkanlı olmalıdır.
  - C) Panik atak geçiren kişiye bu durumun 10 ile 20 dakika arasında geçeceği söylenir
  - D) Hasta öfkeli davranışlarından dolayı yargılanmalı
  - E) Hastanın nefes egzersizi yapması sağlanır.
6. Kişi hastaneye geldiğinde panik içerisinde ise sağlık personeli nasıl bir iletişim kurmalıdır?
  - A) Kişiye kötü bir şeyler olduğunu hissettirmek
  - B) Kaygısını artırmak
  - C) Panik halinin uzun bir süre sonra geçeceğini söylemek
  - D) Panik atak olduğu için suçlamak
  - E) Hastaya nefes egzersizi yaptırmak

7. Öfke yaşayan hastalarla iletişim kurarken aşağıdakilerden hangisi sağlık personelinin dikkat etmesi gereken durumlardan biri değildir?
- A) Hastanın davranışlarını ve beden dilini gözlemlemeli,
 B) Hastaya bağırlanmamalı ve onunla kavga edilmemeli,
 C) Hasta çok öfkeli ise ona yaklaşılmalı ve dokunulmalı
 D) Hastaların söyledikleri sabırla dinlenmeli,
 E) Hastanın duygularını göstermesine olanak sağlamalı,
8. Aşağıdakilerden hangisi öfkeli bir hastaya karşı kurulması gereken bir cümledir?
- A) Öfkeli olmanız için bir sebep yok
 B) Çok büyütüyorsunuz beyefendi
 C) Önce öfkenizin sebebini anlayalım
 D) Çok haksızsınız
 E) Etrafı rahatsız etmeyiniz
9. Aşağıdakilerden hangisi salgın bir hastalığı olan kişinin gösterdiği tepkilerdendir?
- A) Yaşamı sevme
 B) Gelecek endişesi
 C) Kolay karar verebilme
 D) Bilgiye ihtiyaç duymama
 E) Ruh halinin sürekli aynı kalması
10. Aşağıdakilerden hangisi yaşlı hastayla kurulan yanlış bir iletişimdir?
- A) Sesinizi yükselterek konuşun.
 B) Yaşlı hastayı güler yüzle karşılayınız.
 C) Yaşlı hastaların uygun bir yere oturmasını sağlayınız.
 D) Konuşmalarınızı duyabilecekleri tonda yapınız.
 E) Şikâyetlerini öğrenmek için yeterli zaman tanıyınız
11. Öfke ve panik yaşayan hasta yakını ile doğru bir iletişim için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?
- A) Öfkeli davranışlar göstermelidir.
 B) Ses tonu yüksek olmalıdır.
 C) Küçümser tavır gösterilmelidir.
 D) Etkin dinleme ve empati yapılmalıdır.
 E) Korkutucu görünüm sergilenmelidir
12. Aşağıdakilerden hangisi, hasta çocukla kurulacak iletişim yollarından biridir?
- A) Nefes egzersizi yapmasını sağlamak.
 B) Bazı uygulamalar da yalan söylemek.
 C) Kendisi ile ilgili alınacak kararlarda çocuğun fikrini almamak.
 D) Çocukla iletişimde ses tonuna dikkat etmemek.
 E) Dokunarak güvende olmalarını sağlamak.
13. Hasta yakınıyla iletişim kurarken aşağıdakilerden hangisine dikkat etmeliyiz?
- A) Göz teması kurmamaya
 B) Açık ve net olmaya
 C) Asık suratlı olmaya
 D) Anlayışsız olmaya
 E) Hor görmeye
14. Aşağıdakilerden hangisi görme engelli bireylerin özelliklerinden biri değildir?
- A) Görme gücü azdır, ya da hiç yoktur.
 B) Gören insanlarla iletişim kurarken önemli ölçüde sözel iletişim unsurlarını kullanırlar.
 C) Beden dili çözümlemesi güçlüdür.
 D) İletişim sırasında göz kantağı kuramazlar.
 E) Dokunarak çevresiyle ilgili bilgi almaya çalışır.
15. Konuşma sorunu olan bireyle konuşurken aşağıdakilerden hangisini yaparsak yanlış yapmış oluruz?
- A) Birey konuşurken onun dudak hareketlerine bakmak
 B) Herkesin bazı güçlükleri olabileceğini ifade etmek
 C) Konuşmasını onun yerine tamamlamamak
 D) Onu konuşması için cesaretlendirmek
 E) Sakin bir konuşma ortamı oluşturmak

16. Aşağıdakilerden hangisi zihinsel engelli bireylerin özelliklerindedir?
- A) 16 yaşından önce başlar.
B) Sağlık problemleri vardır.
C) Somut kavramları daha iyi kavrarlar.
D) Kaslarını kullanma becerisini geç kazanırlar
E) Hepsi
17. Aşağıdakilerden hangisi serebral palsili bireylerde daha sık görülür?
- A) Hızlı konuşma
B) Kolaylıkla yürüyebilme
C) Hızlı düşünebilme
D) Kendini anlatmada zorlanma
E) Çabuk algılama
18. Aşağıdakilerden hangisi serebral palsili bireylerle iletişim kurarken dikkat etmemiz gereken bir durumdur?
- A) Herhangi biriyle konuşur gibi konuşmalı
B) Sesli ortamda konuşmak
C) Konuşmasını bitirmesini beklememek
D) Yavaş konuşmalarını yadırgamak
E) Gürültülü ortamda konuşmak
19. Aşağıdakilerden hangisi yaşlı hastalarla iletişim kurarken yapmamamız gereken davranıştır?
- A) Açık ve anlaşılır bir dil kullanma
B) Saygı ve güvene dayalı bir iletişim kurma.
C) Hastayı azarlama
D) İletişimde gizliliğe önem verme.
E) Hastaya ön yargısız yaklaşma.
20. Otizmlili bir bireyle konuşurken nasıl davranmamız gerekir?
- A) Bir şey anlatırken tek seferde bölmeden anlatmak
B) İletişim kurarken jest ve mimiklerine dikkat etmek
C) Çevrede dikkatini dağıtacak uyarıların olmasına dikkat etmek
D) Kullanılan dilin çocuğun seviyesine uygun olmaması
E) İletimiyormuş gibi davrandığında kızmak
21. Aşağıdakilerden hangisi zihinsel engelli bireyle iletişim kurarken dikkat etmemiz gereken durumlardan biri değildir?
- A) Ne yapılacağı aynen gösterilmeli
B) Yapılmak istenenler önceden anlatılmalı
C) Önyargı olmadan kabul edilmeli
D) Verilmek istenen mesaj karmaşık olmalı
E) Sorular dikkatli bir şekilde sorulmalı
22. İşitme ve konuşma hangi durumlar için kesinlikle gereklidir?
- A) Zihinsel gelişim B) Sosyal gelişim
C) Ruhsal gelişim D) Fiziksel gelişim
E) Akademik becerilerin oluşması
23. Aşağıdakilerden hangisi öğrenme güçlüğü olan bireylerle iletişim kurarken dikkat etmemiz gereken bir durumdur?
- A) Anlamadığında tekrar etmemek
B) Açık olmayan ifadeler kullanmak
C) Seviyesine inmeden anlatmak
D) Algılama güçlüğüne görmezden gelmek
E) Açık ve net kelimeler kullanmak
24. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde en çok insan kaybına neden olan afetlerdendir?
- A) Deprem B) Sel C) Toprak kayması
D) Trafik kazası E) Yangın
25. Aşağıdakilerden hangisi kazaların özelliklerinden değildir?
- A) Sorumsuzluk ve dikkatsizlik sonucu oluşur
B) İstendik davranışların sonucudur
C) Beklenmedik bir anda meydana gelir
D) Kişi ve çevresindekilerin sağlığını bozar
E) İstenmeyen sonuçlar doğurur.
26. Aşağıdakilerden hangisi işitme engelli biriyle iletişim kurarken dikkat etmemiz gereken bir husustur?
- A) Konuşurken başka yönlere bakınız
B) Uzun cümleler kurunuz
C) Konuşurken göz hizasına gelecek şekilde ayakta durunuz
D) İşitme engelli bireyi gördüğünüzde hemen konuşmaya başlayın.
E) Konuşurken cümlelerinizi eksik bırakıp tamamlamasını isteyiniz.

27. Zeka geriliği olan bireyle iletişim kurarken aşağıdakilerden hangisini yapmamız doğru olur?
- A) Zekâ geriliği olan bireye soyut ifadeler kullanmak
 B) Sabırsızca dinlemek
 C) Kendi kararlarını kendisinin vereceğinin bilincinde olmak
 D) Basit olmayan karmaşık ifadelerle iletişim kurunuz.
 E) Jest ve mimikleri asgari düzeyde kullanmak
28. İnsanoğlunun günlük yaşantısında en çok kullandığı iletişim şekli hangisidir?
 A)Sözsüz iletişim B)Sözlü iletişim
 C)Yazılı iletişim D)Dikey iletişim
 E)Yatay iletişim
29. Özel durumlarda olayın çeşidine göre tüm kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri birbirleriyle iletişime geçer. İlgili kurumlarda kriz masaları oluşturulur. Aşağıdakilerden hangisi bu kurumlardan değildir?
- A) Sağlık Bakanlığı,
 B) İçişleri Bakanlığı,
 C) Milli Eğitim Bakanlığı,
 D) Sivil Savunma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
 E) Kültür ve Turizm Bakanlığı
30. Aşağıdakilerden hangisi tekerlekli sandalye kullanan bireylerle iletişim kurarken dikkat etmemiz gereken bir noktadır?
- A) Kişisel alanlarına saygı göstermemek
 B) Onları engelleyecek eşyalar koymak
 C) Kendilerine yol göstermemek
 D) Hareket zorluğu olan kişilere oturacağı yeri göstermek
 E) Kullanacakları eşyaları ulaşamayacakları yere yerleştirmek
31. Aşağıdakilerden hangisi kaza nedenlerinden biri değildir?
- A)Bilgisizlik B) Sorumsuzluk
 C) Dikkat D) İhmal
 E) Panik
32. Aşağıdakilerden hangisi hasta yakınım özelliklerinden değildir?
- A)Endişeli B) Panik. C) Huzurlu.
 D) Kırılgan. E) Stresli.
33. Kayıp yaşayan hastanın yakınlarıyla doğru bir iletişim kurmak için sağlık personeli aşağıdakilerden hangisini kesinlikle yapmamalıdır?
- A) Aile bireylerine mümkün olduğunca duyarlı ve şefkatli davranmalı
 B) Ölümle ilgili konuları açık bir biçimde tartışması
 C) Kayıp yaşayan hasta yakınına destek olunmalı..
 D) Rahatlatıcı sözler söylenmeli.
 E) Dokunarak yanında olduğunu hissettirmeli
34. Aşağıdakilerden hangisi görme engelli bireyle iletişim kurarken sağlık personelinin dikkat etmesi gereken bir husustur?
- A) Kendimizi kısık bir ses tonuyla tanıtmak
 B) Hastaya odayı tanıtp yalnız bırakmak
 C) Engelli bireyin kolunuza girmesine izin vermemek
 D) Görme engelli kişi ile normal bir ses tonu ile direkt ona yönelik olarak konuşmak.
 E) Engelli bireyin yanına gelirken ve yanından ayrılırken haber vermemek
35. Aşağıdakilerden hangisi dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan bireyler ile iletişim kurarken, kurduğumuz cümlelerin özelliklerinden değildir?
- A)Kolay B) Anlaşılır C)Vurgulu
 D) Kısa E)Tekdüze
36. İşitme testi sonucunda kabul edilen normal işitme değerlerinden az olduğunda ortaya çıkan durumdur. İşitme duyarlılığının kişinin gelişim, uyum, özellikle iletişimdeki görevleri yeterince yerine getiremeyişidir. Yukarıdaki tanımlar hangi kavramlara aittir?
- A) İşitme kaybı-ışitme engeli
 B) İşitme engeli-ışitme kaybı
 C) İşitme-konuşma
 D) Konuşma engeli-ışitme engeli
 E) Konuşma-ışitme

37. Bir bölgede toprağı belirli bir süre için tamamen veya kısmen su altında bırakan; ani, büyük ve düzensiz su akıntularına denir. Yukarıda hangi afetin tanımı yapılmıştır?

- A)Trafik kazası B)Sel C)Deprem
D)Yangın E) Toprak kayması

38. Sağlık personeli öfkeli bir hastayla karşılaştığında sırasıyla aşağıdakilerden hangisini yapmalıdır?

1. Yanıtlamalı
2. Öfkeyi tanımalı
3. Öfkeyi anlamalı
4. Öfkeyi kabul etmeli

- A)2-3-4-1 B) 1-2-3-4 C)4-3-2-1

- D) 3-2-1-4 E) 1-4-2-3

39. Zihinsel engelli bir bireye yapılacak olan işlemlerin açıklanmaması aşağıdakilerden hangi sonucu doğurur?

- A) Tedaviyi koşulsuz kabul etmesi
B) Tedaviyi reddetmesi
C) Her söyleneni itiraz etmeden yapması
D) Uysal davranışlar göstermesi
E) Sağlık personelinde korkmaması

40. Aşağıdakilerden hangisi afetlerde öfke nöbeti geçiren biri ile iletişim kurarken yapmamız gerekenlerden biri değildir?

- A) Anlatılanların bitirmesine izin vermek.
B) Sakin kalmaya çalışmak.
C) Afetzedeyi ciddiye alarak dinlemek
D) Duygularını önemsememek
E) Afetzedeyi ilgiyle dinlemek

EK 2: TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket formu, Sınav Yoluyla Öğrenme yöntemine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz cevaplar akademik çalışmalar için kullanılacak ve başka hiçbir amaç için kullanılmayacaktır. İlginize teşekkür ederim.

Sibel ALTUN
Meslek Dersi Öğretmeni

1. Sınıfınız:
2. Numaranız:
2. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

1. Kesinlikle Katılmıyorum

2. Katılmıyorum

3. Kararsızım

4. Katılıyorum

5. Kesinlikle Katılıyorum

(Her soru için bir tek kutuya **X** işaretini koyunuz, lütfen.)

	Sınav Yoluyla Öğrenme yöntemi;	1	2	3	4	5
1	Ders çalışmaya istekli hale gelmemi sağladı.					
2	Derse hazırlıklı gelmemi sağladı.					
3	Derse düzenli çalışmamı sağladı.					
4	Derse etkin bir şekilde katılmamı sağladı.					
5	Konuyu etkili bir şekilde öğrenmemi sağladı.					
6	Konuyu tekrar etmemi sağladı.					
7	Öğretmenin soru tipini öğrenmemi sağladı.					
8	Derse devamlılığımı artırdı.					
9	Sınavlara hazırlanmamı kolaylaştırdı.					
10	Sınav heyecanımın azalmasına yardımcı oldu.					
11	Öğrenme eksikliklerimi görmemi sağladı.					
12	Konuya hâkimiyetimi artırdı.					
13	Ezbere yönelmeme neden oldu.					
14	Yeni fikirler üretmemi engelledi.					
15	Derslerimin bu yöntemle işlenmesini isterim.					

Sınav yoluyla öğrenme yönteminin sizce avantajları, dezavantajları neler olabilir yorumlarınızı yazınız?

EK 3: GÜNLÜK DERS PLANI

Ders Adı : Sağlık Hizmetlerinde iletişim

Ünite Adı : Hasta İle İletişim

Sınıf : Acil Tıp Teknisyenliği Alanı 9-A

Tarih : 12.03.2012

Süre : 80 dakika

Kullanılan Öğretim Yöntemi : Sınav Yoluyla Öğrenme

Yardımcı Öğretim Yöntem ve Teknikleri : Soru-cevap, Tartışma

Kullanılan Öğretim Araç-Gereçleri: Projeksiyon, Tahta, Modül

Konular :

1. Hasta ile iletişim
- 1.2. Çocuk hasta ile iletişim
- 1.3. Yaşlı hasta ile iletişim

Kazanım hedefleri:

1. Hasta çocuk ile iletişim kurma yollarını söyleme/yazma
2. Hasta çocuk ile kurulan iletişimin önemini kavrama
3. Çocuk hasta ile iletişim kurma
4. Yaşlı hasta ile iletişim kurma yollarını söyleme/yazma
5. Yaşlı hasta ile iletişim kurma

Öğrenme öğretme etkinlikleri

Öğretmen	Öğrenci
Öğretmen öncelikle bu ve bundan sonraki üniteleri sınav temelli öğrenme yöntemi kullanılarak işleyeceğini hatırlatır. Sınav temelli öğrenme yöntemi her ders saatinde öğrenme ortamında aktif olarak kullanılacaktır. İlk olarak herkes derse hazırlıklı olarak gelecek ve bütün konuyu kapsayacak şekilde hazırlanmış klasik sorular çözülecektir. Daha sonra cevap kağıtları toplanıp sorular üzerinden konu ayrıntılarıyla öğretmen tarafından ve öğrencilerinde katılımıyla anlatılacaktır.	Öğrenciler uygulanacak öğrenme yöntemini tam olarak anladıktan sonra öğretmen tarafından dağıtılan soruları çözmeye başlarlar. Öğretmen sürenin bittiğini söyledikten sonra herkes kâğıtları öğretmene teslim eder. Öğrenciler sessiz bir şekilde test sorularını işaretlemeye başlarlar. Verilen süre sona erdikten sonra izleme

<p>Bütün konular tam olarak anlaşıldıktan sonra aynı konularla ilgili izleme testleri verilecektir. Testlerde tüm öğrenciler tarafından çözüldükten sonra anlaşılmayan, yanlış öğrenilen konular tespit edilerek gerekli düzeltmeler yapılacak ve böylece çocuk hasta ve yaşlı hasta ile iletişim konusu sonlandırılacak. Her hafta girdiğiniz yazılı sınavlardan ve izleme testlerinden aldığımız puanların ortalaması hesaplanıp sınıf içinde gösterdiğiniz aktif katılımı dikkate alınarak dönem sonunda sözlü ve modül notlarınıza yansıtılacaktır. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra klasik soruları öğrencilere dağıtır.</p> <p>Verilen süre bittikten sonra öğretmen öğrencilerin çözmüş olduğu soruları toplar. Ve birlikte cevaplandırmaya başlarlar.</p> <p>Öğretmen yapılan yanlışların açıklamalarını öğrencilerin de katılımıyla düzeltmeye çalışır. Bütün sorulardaki yanlış anlaşılmalardan düzeltildikten sonra öğrencilere test soruları dağıtılır. Sürenin bitiminde izleme testleri toplanır. Her soru ayrı ayrı tekrar öğretmen tarafından gerekçeleriyle beraber cevaplanır. Son tekrarlar ve konunun özeti yapılarak derse son verilir.</p>	<p>testlerini öğretmene verirler.</p> <p>Sırayla herkes izleme testine vermiş oldukları cevapları söyler. Yanlış cevap verenler öğretmeni dikkatle dinleyerek yanlışı nerede yaptığını fark eder.</p> <p>Bütün öğrenciler konuyu tam olarak anladıktan sonra öğretmen son kez özet yaparak dersi bitirir.</p>
---	---

EK 4: ÇALIŞMA İZİNİ**T.C.
ÇANKIRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı :B.08.4.MEM.0.18.09.00-044/

Konu :Tez Çalışması

002304 22.02.12

**VALİLİK MAKAMINA
ÇANKIRI**

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Sibel ALTUN'un yürüttüğü "Sınav Temelli Öğrenme Yönteminin Sağlık Hizmetlerinde İletişim Dersinde Akademik Başarı Tutum ve Kalıcılığa Etkisi" konulu tez çalışmasını İlimiz Çankırı Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesi ve Eldivan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi 9. sınıf öğrencilerine uygulamak istediği ile ilgili 08/02/2012 tarihli dilekçesi, anket formları ve Müdürlüğümüzde kurulan Değerlendirme Komisyonuna ait form ekte sunulmuştur.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 28.02.2007 tarih ve 1084 sayılı Makam Onayları ile yürürlüğe giren "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi" gereğince; Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Sibel ALTUN'un yürüttüğü "Sınav Temelli Öğrenme Yönteminin Sağlık Hizmetlerinde İletişim Dersinde Akademik Başarı Tutum ve Kalıcılığa Etkisi" konulu tez çalışmasını İlimiz Çankırı Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesi ve Eldivan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi 9. sınıf öğrencilerine uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde OLUR'larınıza arz ederim.

Yaşar PETEK
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/02/2012

Ahmet ATILKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Cumhuriyet Mh. Park Sk. Hükümet Konağı Çankırı
Ayrıntılı bilgi için irtibat : Kültür Şubesi
Telefon : (0376) 213 15 36 (113) Fax: (0376) 213 10 16
E-mail : cankirimem@meb.gov.tr
İnternet : http://cankiri.meb.gov.tr